

PERMAKULTÚRA

TRVALO UDRŽATEĽNÝ ŽATEVNÍK

99

ÚRODNÍK, ZÁVERNÍK, KOMPOSTOVNÍK

Drahé divadelníčky a drahí divadelníci,

Nebudeme si nič nahovárať. Časy nám neprajú, semaféry menia farby, ozónosféra redne, ľadovce sa topia, nariadenia sa prítvrdzujú. Pokojné more však nevychová skúseného námorníka.

Rád by som vyjadril za kolegyne a kolegov z redakcie nesmiernu vďaku za to, že sme sa mohli aj tento rok stretnúť naživo, v Martine, na viac dní. Osobný styk je niečo, čo nenasimulujeme. Prehovárame na vás síce skrz papier a displeje, no všetko ostatné pred hotovými vydiami festníka je čisto kontaktná bio-záležitosť.

Uznanie patrí organizátorom oboch divadelných prehliadok. Turčianskemu javisku za ústretovosť podeliť sa o časopriestor a Scénickej žatve za odvahu skúsiť to znova. Niečo dať, znamená niečo mať.

Iste, atmosféra vrcholnej prehliadky neprofesionálneho divadla a umeleckého prednesu bývala iná. Pohľadom sme vždy pátrali po húfoch účastníkov tvorivých dielni, ktorí si to strihli v pôvodnom termíne. Každý si spomenul na Modrý stan a všetko, čo v stane ostane. Neplačme nad rozliatym mliekom.

Skvelé je, že program Scénickej žatvy nevyplnili len divadelné predstavenia a umelecký prednes. Ďakujeme, že do festivalových dní sa podarilo prepašovať za štipku živej hudby, filmu a za hrst' krčmovej atmosféry v spriatelennom Brepte.

Scénická žatva ostáva udržateľná, spoločne strážime hladinu toho umeleckého a ľudského. Ekosystém si ponecháva geografickú aj žánrovú rozmanitosť. Od Trebišova po buffonádu. Takmer storočné korene napokon udržali kontinuitu, doručili živiny do všetkých kútov divadelných sál a účastníckych srdiec.

Redakcia PermaKultúry99 si po sebe upratala, zvyšky zodpovedne vytriedila na papier, plasty, sklo, ostatný odpad. Ako si usteliš, tak budeš spať.

Milí priatelia, nelúčime sa. Ideme si len domov oprat' veci (bezobalovým pracím prostriedkom) ostrúhať ceruzky (z certifikovaného ručne rúbaného dreva) a dobiť baterky (solárnou energiou).

Nech žije stý ročník Scénickej žatvy!!!

V mene redakcie, pani Švoňavá

FESTIVAL SÚ ĽUDIA

S predsedníčkou poroty Katarínou Mišíkovou Hitzingerovou

SCÉNICKÁ ŽATVA UŽ DÁVNO NIE JE ŽIADNY VETCHÝ SMREČOK, KTORÝ BY VYKÝVAL HOCIJAKÝ ZÁCHVEV VETRA. AKO SA UKÁZALO, NEZLOMÍ JU ANI SMRŠŤ, KTORÁ SA CELÝM SVETOM PREHNALA A STÁLE PODCHVÍLOU VYČÍŇA.

NA SVOJOM PRIEREZE MÁ UŽ 99 LETOKRUHOV, NO STÁLE ŇOU PRÚDI ŽIVOTODARNÁ MIAZGA, KTORÚ LEN TAK ŠKODCOVIA NE OHROZIA. JE AKO VZÁCNÁ DREVINA, KTORÁ NÁM POSKYTUJE STABILNÉ ÚTOČISKO, VYTVÁRA PODHUBIE A DÁVA KYSLÍK, TVORÍ ZÁZEMIE PRE VŠETKY DRUHY TVOR(C)OV. HOCI TENTO ROK NEZAKVITLA V PLNEJ KRÁSE AKO V MINULOSTI, O JEJ PLODOCH POROZPRÁVALA PREDSEDNÍČKA ARBORISTICKÉHO KONGRESU KATKA MIŠÍKOVÁ HITZINGEROVÁ.

foto: Michal Lašut

Scénická žatva v októbri, uprostred tretej vlny pandémie. Neváhala si za týchto okolností prísť do poroty?

Zavolať mi Maťo, či by som mohla prísť a ja som odvetila, či mi môže dať polhodinku, aby som si zmanažovala doma chlapov, či to zvládnem. Napokon som mu volala asi o päť minút, že idem. Mala som byť teraz síce už dva dni v Srbsku na festivale inscenácií dolnozemsých autorov DIDA, čo je súťažný festival, ktorého víťaz ide každý druhý rok hosťovať na Palárikovu Rakovú. Lenže počty nakazených nám pribúdajú a ísť cez tri rôznorodé štáty by mohlo znamenať, že by som potom musela zostať dva týždne v karanténe. A ja ešte mám ísť na Hviezdoslavov Kubín do poroty na divadlo poézie, takže som to takto zladila.

Ako si sa adaptovala na zmenu klímy?

Rozumiem, že táto Žatva vznikala veľmi krkolomne. Chvalabohu, že sa urobila, ľudia postretali a niektorí aj zostali, lebo teraz je tendencia prísť na festival, odohrať a ísť domov, prípadne vypočuť si rozbor. Na Zlatej priadke a na Žatve ešte zažívam, že ľudia predsa len zostanú, komunikujú, navzájom sa inšpirujú. Samozrejme, je to iné – workshopy boli v auguste, sme v režime OTP, nemôže tu byť toľko divákov a ľudia stále majú obavy. Ale aj napriek tomu pozorujem, že si ľudia vymieňajú skúsenosti, knihy, spomínajú na historky. Tie vzťahy sú podstatou festivalu. A to, že súbory sa prezentujú v Slovenskom komornom divadle, stoja tam, kde stoja „velkí“ herci, je pre nich zodpovednosť, čo tiež umocňuje tú atmosféru. Už tam nie len tá ochota, ale aj pridaná hodnota.

Po vľajšom rozhodnutí, že festival bude v decembri a čiastočne v Bratislave, to mnohých pobúrilo. Prečo tak ľpieme na tom, kde a kedy sa Žatva koná? Je návštevník Žatvy endemit, ktorý by zahynul, keby ho presídlili z oblasti jeho prirodzeného výskytu?

My Slováci sme veľmi fixovaní na tradície. Takže na jednej strane sme si jednoducho zvykli, že to tak býva, aj názov „žatva“ nám hovorí, že by to malo byť v auguste. Potom je tu časové hľadisko, že decká môžu prísť cez prázdniny. Ale hlavne sa ľudia veľmi radi viažu na spomienky – á, pamätáš, tuto pri tomto toto, tam sme videli to a tu sme sa stretali... Jasné, na jeseň sa nemôže na námestí diať to, čo sa deje v auguste. Všetko prináša svoje limity. Ale napriek tomu môj názor je, že ak sa atmosféra festivalu vie preniesť do Bratislavy, Bystrice, Košíc atď. a nebudeme sa fixovať na miesto, ale na atmosféru, tak môže byť Žatva kdekoľvek, pokojne aj na Mesiaci. >>

Ty si taká trvalka na pôde neprofesionálneho divadla, cnie sa ti za ničím, čo v minulosti bývalo súčasťou tohto biotopu a medzičasom vymizlo?

Chýba mi práve „žatevník“ v printovej podobe. Viem, že sme ekologickí, ale rada som si ho brala ráno ku kávičke. Na Zlatej priadke ma fascinuje, keď vojdeš a všetky tie deti čítajú, ukazujú si to, je to vec, ktorú si môžeš zobrať. Jasné, všetci máme mobily, tablety, laptopy, ale moja generácia je ešte taká pološkrekčovská, ktorá si veci odkladá.

Samozrejme, chýbajú workshopy, ktoré prebehli osobitne. Nie je stan, chýba mi prítomnosť súborov. Keď sa prejdem divadlom, tak nejaké stálice tam stále sú, ale chýba mi to vo väčšom počte. Chápem, sú obmedzenia, ale pamätám si na Revúcu ešte za mojich stredoškolských čias, ako to žilo, že sme odchádzali autobusom do Lučenca o tretej ráno, to bola paráda. Keď som tam bola naposledy, nikoho som nestretla. A keď som sa pýtala, kde sú všetci – odohrali a išli domov. Chápem, mnohí pracujú, potrebujú sa vrátiť domov, ale práve ľudia robia festival.

Položím obligátnu, deväťdesiatdeväťkrát zrecyklovanú otázku – čo sa dá povedať o tohtoročnom programe? Je ochotnícke divadlo vo fáze vegetácie alebo dormancie?

Jeden menovateľ, s ktorým že stretávam aj na iných prehliadkach a to slovo zaznieva na každom rozbere, je dramaturgia, chýbajúca odborná pomoc pri výstavbe inscenácie. Prítom práve v online svete sa istým spôsobom ľahšie dá konfrontovať, konzultovať. V mnohých inscenáciách badať absenciu dramaturgie alebo len jej fragmenty.

Tematicky vnímam – ale to je veľmi všeobecné – častý rámec jedinec verzus spoločnosť, ale čo sa napríklad teraz viackrát objavilo, je postavenie ženy v spoločnosti. Z toho som bola veľmi prekvapená. A tiež inakosť, to je ďalšia téma, s ktorou sa stretávame.

Žatva je rôznorodá, máš tu menšie deti, tínedžerov, dospelých, absurdnú drámu, slovenskú klasiku, svetovú klasiku, je to z každého rožka troška. Nedá sa vybrať inscenácia, ktorá by bola na prvý šup tvorivý čin roka, ani nechcem povedať, že inscenácie v programe sú rovnocenné, to nie. Úroda je slabšia. Nevie, či sú za tým covidové dôvody, alebo interné záležitosti súborov.

Rozmohli sa na Žatve niektoré druhy (umenia) viac ako iné? Sú inscenácie štepené nejakou dominantnou poetikou?

V súboroch mladých sa zrkadlí, čím žijú – ekologické témy, to, že sa cítia nevy počuť alebo že si hľadajú svoje miesto v živote, v komunite, v spoločnosti. Súbory reflektujú aj súčasné spoločensko-politické dianie. Trebárs pri Lakomcovi zaznelo – to ti bolo o tom Matovičovi, ani ten nič nedá, na tom som sa smiala. Alebo potom sú to Matky, Ženský zákon – vzťahové veci. Ale máme tu aj úplnú novinku, japonského autora, čo je veľmi inovatívne. Aj formálne sa niekto posunul, niekto sa stále hľadá. Mládežnícke súbory sa stále snažia experimentovať. Ale nie je to nič prevratné. Ale napríklad je fajn, že keď sa vypisuje ten prihlasovací formulár, že už rozumejú aj pojmológii, čo je dramaturgia, čo je dramaturgia, že opíšu hudbu a neberú to len ako štatistický údaj, ale ako súčasť komplexného obrazu.

Akú Scénickú žatvu by sme si mali vyšlachtiť budúci rok, na storočnicu?

Takú s ľuďmi, ktorí to chcú robiť. Ktorí stále chcú byť tými bláznami a tráviť noci a dni odovzdávaním, posúvaním sa, to je pre mňa základ. Keď toto nefunguje, nič nebude fungovať. Určite by som bola rada za nejaké ocenenie ochotníka. Je to veľmi silná motivácia, je to pre nich niečo pamätné a určite si to zaslúžia. Úplne fantastické by bolo, aby sa na festivale stretli zástupcovia slovenských divadiel v zahraničí a na druhej strane, aby sa podarilo podujatie dostať viac do medzinárodného povedomia. Aby prišiel niekto zvonku, kto môže povedať, vy ste sa mi páčili, vy podte k nám, aby sa to vzájomne rozširovalo.

Za čo by si pochválila tohtoročný organizačný tím?

Mať za to, že to nevzdal a ustál tú zodpovednosť. A spolu s ním ďalší ľudia.

Martina, ktorá spomína

foto: Jakub Jančo

KENGURA

DIVADLO „G“ TREBIŠOV

S členom súboru Romanom Ostrožovičom

Ako je cítiť kengura?

KENGURA JE ABSURDNÁ DRÁMA JAPONSKÉHO AUTORA BECUJAKU MINORUA A VYCHÁDZA Z ODKAZU SAMUELA BECKETTA. NÁMET, KTORÝ ÚPLNE NA PRVÝ POHĽAD NEZAPADÁ DO REÁLII ZEMPLÍNSKEHO TREBIŠOVA.

Ako sa dostal do Trebišova japonský Minorua?

Vďaka našim režisérom Editke a Lukášovi. Náš dlhoročný režisér, pán Július Galgan, sa kvôli zdraviu aj veku rozhodol prestať režírovať. My sme vedeli o týchto dvoch mladých ľuďoch, že robia divadlo a robia ho inak ako my, tak sme ich oslovili. Oni prišli s Kengurou. Zo začiatku sme boli vykoľajení, keď sme si čítali texty, vraveli sme si: „Wau?! Dobre, podme to skúsiť.“ Celé fungovanie aj skúšanie bolo zrazu iné, úplne prevrátili našu dovtedajšiu prácu naruby. Ale bolo to ku prospechu všetkých.

S novými režisérmi prišla aj nová scénografia...

So scénou sme predtým takto nepracovali. Hlavne svetlá, to je doména našej dvojice, majú pre nich veľký zmysel. Mňa osobne prekvapila – ale vôbec mi to nechýbalo –, absencia hudby. Len sme sa snažili navodiť zvuky mora. Použili sme na to styrodur.

foto: Jakub Jančo

Súčasťou predstavenia sú aj papierové lodičky medzi divákmi. Skladali ste ich celý kolektív?

Áno, aj keď včera hlavne dievčatá. (Takže duševná príprava sú origami.)

Ako by ste charakterizovali kenguru vo vašom predstavení? Podobá sa na skutočné zviera?

Nepodobá, je to len symbolika. Autor to tak napísal, tak sme to tak zobrali. Kengura môže predstavovať hocičo a hocikoho. Pre tých, ktorí to vyslovujú, je to zlo. Je to onálepkovanie. A už sa to s kengurou vezie ako v reálnom živote – si čierny, zaočkovaný, veriaci, neveriaci, je jedno čo...

Do hry ste zakomponovali aj motívy očkovania...

To sme nedali my, to tam bolo už od autora. (Hlas režiséra Lukáša Pavlikovského: Musím podotknúť, že my to skúsime už tretí rok, začali sme pred korunou v roku 2019.) Potom sme sa smiali, že je to až desivé, aké je to aktuálne.

Aké sú nové ciele „Géčka“ do budúcnosti?

Ťažko povedať, bavili sme sa o tom, čo ďalej. Dôležité bude, čo chceme povedať. Či to bude taký alebo onaký autor, na tom nezáleží. Dôležitá bude téma, odkaz.

A máte teda niečo vybraté?

Zatiaľ veľmi nie. Cez pandémiu sme mali pauzu. Po nej sme sa tvrdo pripravovali na Žatvu, to pre nás bola úplne fantastická príležitosť prísť sem do Martina, myslím po 21 rokoch. V lete zvykneme mať prestávku, teraz sme makali a keď sme sa v auguste dozvedeli, že Scénická nebude, bol to pre nás šok. Ale našťastie... Vďaka organizátorom, že ste to nezhodili! Veľmi sa tešíme, že sme tu.

Mali ste mať na Žatve jeden rekord. Sto minút. Ale hrali ste len osemdesiat. Skracovali ste?

Čím sme to hrali dlhšie, tým sa to skracovalo a stenčovalo. Sem-tam aj niečo vypadne, snáď to nebolo vidieť. Naši režiséri nebazirujú na textoch (to bola pre nás jedna z ohromných zmien), sú dôležité, ale hlavné je vyvolať emóciu u divákov. Snáď sa to podarilo.

Na záver – ako vonia kengura?

Asi nevonia pekne, podobne ako spotený chlap nevonia pekne.

KENGURA

DIVADLO „G“ TREBIŠOV

Kengura – neľudskosť spoločnosti aj jednotlivcov

Absurdná dráma japonského autora Becujaka Minorua vychádza z odkazu Samuela Becketta. Jej hlavnou témou je práve neľudskosť spoločnosti a jednotlivcov v podobe manipulácie, odopierania práv, slobody a názorov. Vyústenie tejto neprávosti je až fatálne. Byť súčasťou davu aj s negatívnym myslením a konaním je obrovským defektom spoločnosti, ktorý sa tiahne dejinami ľudstva už stáročia. Práve intenzívna informovanosť o tejto téme je v dnešnej dobe nevyhnutná.

Divadlo G z Trebišova disponuje veľmi silným hereckým súborom, ktorého kvalitatívny potenciál je na vysokej úrovni. Herci majú bravúrne zvládnutú javiskovú reč a javiskový pohyb v ohraničenom priestore v podobe móla, ktoré je ústredným dejiskom dramatických situácií. Tie vedú diváka po linke metaforického príbehu kengury, na ktorom sa dá zasmiať a mávnuť rukou, až kým si človek neuvedomí, že aj on je súčasťou krutej hry. Nezájmem o životy a osud ostatných postáv je až mrazivým odkazom pre dnešnú spoločnosť.

Režijno-dramaturgická koncepcia je umne vystavaná vo všetkých divadelných zložkách. Podpora čitateľnosti jednotlivých dramatických situácií by však inscenácii pomohlo, najmä ujednotenie si hlavných tém v súvislosti s konaním postáv. Hlavná postava – obeť muža, ktorý je ako jediný bosý a chce slobodne odcestovať do Indie, zostáva pasívna v konaní od začiatku až do konca. Je veľmi dôležité, aby sa jeho konanie viac vnútorne motivovalo a tak podnietilo boj v jeho ceste k odchodu na loď, na ktorú sa tak úporne snaží dostať. Rovnako i postava Poeta (pracovne nazvaného „Cháron“) potrebuje svoj cieľ viac sprítomniť, aby nezostal len v naznačenej rovine. Podobne by inscenácii pomohlo viac znakov odlišiť snovosť obrazov, ktoré splyvajú so skutočnými situáciami prebiehajúcimi v aktuálnej chvíli na javisku. Tento fakt zlyhania nastáva aj kvôli ponurému svieteniu, ktoré umocňuje monotónnosť niektorých scén.

Každopádne inovatívnosť výberu dramatickej predlohy nasvedčuje, že súbor sa posúva k hľadaniu ďalších divadelných prostriedkov, ktoré len pomôžu veľmi šikovnému umeleckému tímu napredovať.

foto: Michal Lašut

*Katarína Mišíková Hitzingerová,
predsedníčka poroty*

PISOČOK

DIVADLO KLUD, KŁADZANY

S hercom Petrom Vancákcom

foto: Jakub Jančo

Na východe už aj komunitnú kaviareň majú!

TAK, AKO SA JERUZALEM (OKRES MYJAVA) NÁSLEDKOM OTEPĽOVANIA ŠTAHUJE K ORAVSKEJ POLHORE, SA AJ KŁADZANY VYDALI DO BRATISLAVY. ASPOŇ V INSCENÁCII PISOČOK S TAMOJŠÍM DIVADLOM KLUD. TÁTO KOMPÁNIA SPĽŇA HNEĎ DVA KRUCIÁLNE

ASPEKTY UDRŽATEĽNEJ ORGANIZÁCIE:

- **JE AUTORSKÉ A TEDA NEMÁ POTREBU IMPORTOVAŤ NA VEĽKÝCH NÁKLADNÝCH LODIACH LACNÚ DRAMATIKU ZO ZAHRANIČIA**
- **VYUŽÍVA LOKÁLNE PREJAVY KAŽDODENNÉHO ŽIVOTA AKO „TA“, „SLUCHAJ“, „KAVEJ“ ČI „PERŠI“, ČÍM PODPORUJE MÄKKÝ TURIZMUS A UDRŽIAVA ŽIVOTODARNÚ KULTÚRU V MIESTNEJ KRAJINE**

Inscenácia PISOČOK má vo festivalovom bulletine napísaný presne vymedzený čas (67 minút), počas ktorého môžu herci slobodne spotrebúvať drahocenný kyslík a cícerkať nákazlivý smiech do ovzdušia sály BarMuseum. Avšak ako zodpovední alarmisti, keďže nám ako ľudstvu ostáva podľa svetových klimatológov iba 9 rokov na to, aby sme odvrátili katastrofu, ani KŁUD neostal v kľude a radšej vlastné predstavenie skrátilo na Žatve o celú minútu. „Tuším, dnes sme hrali okolo 66 minút a dvanásť sekúnd, ale radšej si to overte,“ prezradil herec Peter Vancák, ktorý sa popri umení venuje presným štatistikám a dodáva (už menej suverénne): „zrejme sme scénu-dve vynechali, ale pššt.“ Publikum bolo napriek týmto škrtom cez kultúru prajné. O to viac si užívali už druhé predstavenie na tohtoročnej Žatve, v ktorom sa na javisku pracovalo s pieskom (popri Elenkám z Mudroňky).

Komparovať netreba, na to máme geodetov. Dôležité je, že z tohto piesočku sa dá postaviť aj bratislavský hrad pripomínajúci Taj Mahal v Burkina Faso. KŁUD však neholduje žiadnym globalizačným trendom.

Pyšne si udržiavajú svoju lokálnosť, v herectve, naturely, jazyku: „Gadžovská slovenčina nám ostala. Je lepši, že budzeme hutoric po našom.“, hrdó dodáva Vancák. Že to znie spiatočnícky? V Kladzanoch už majú aj progresívne eco-bio-raw uvedomelé komunitné kaviarne s bambusovými slamkami a domácou pálenkou. Tak držme im palce, aby boli východniarski divadelníci naďalej plní elánu, tvorivej vitality a zreľých úvah o svete a nás.

Jakub z čelade molovitých

PISOČOK

DIVADLO KLUD, KLADZANY

Pisočok – alebo len aby sme v hanbe nezostali po vychodňarsky.

Divadlo Klud z Kladzian patrí medzi súbory, ktoré systematicky uvádzajú pôvodné autorské hry a to vo východoslovenskom nárečí. Výnimkou nie je ani inscenácia *Pisočok*. Tá rozpráva príbeh dvoch rodín z východu, ktoré prídu dohodnúť sobáš svojich na divoko žijúcich detí do Bratislavy. Obe rodiny sa prvý raz stretávajú na pieskovisku, kde starí rodičia majú postrážiť dvojročného vnúčka Přemka, zatiaľ čo Přemkovi rodičia sú v práci.

Zoznamovanie potenciálnych budúcich svokrovcov je vďačná téma. Prírodné napätie vyplývajúce z očakávaní a obáv, ako si rodiny sadnú. Či keď už na stretnutie dôjde, neisté „smalltalky“ v snahe nájsť si k sebe cestu vedia generovať množstvo humorných situácií. A autor textu a zároveň režisér inscenácie Jozef Jenčo stavil predovšetkým na túto kartu. Výsledkom však je, že zo 70-minútovej inscenácie sa tomuto „osudovému“ čakaniu a stretnutiu rodičov venuje takmer ¾ času.

Text má až anekdotický charakter, ale skôr na konverzačnej úrovni ako na tej situačnej. Čo je škoda, najmä v kontexte toho, že zvlášť rodičia mladej mamičky Agáty sú výrazné herecké typy. Tomuto rodičovskému páru sa darí na javisku vzbudiť dojem skutočne dlhoročného manželského páru, ktorý si lezie na nervy a sústavne sa doberá.

Na jednej strane oba rodičovské páry z východu reprezentujú svet tých konzervatívnych „vidiečanov“, zatiaľ čo ich deti žijúce v Bratislave sú predstaviteľmi „mestskej kultúry“, ktorá zabúda na tradičné hodnoty

(život na divoko, dieťa pred svadbou, nevera). No ten večný ideový spor medzi dedinou a veľkomestom je sploštený skôr na úroveň slovného humoru, namiesto toho aby síce s nadhľadom (čo je veľká devíza Jenčových textov), no predsa ponúkol hlbší obraz hodnotového sporu.

Tento tematicky silný motív tak inscenácia ponúka iba v nejakom náznaku a aj to na samotnom konci inscenácie s príchodom mladého páru Agáty a Milana. Kde sa na krátku plochu demaskuje pokrytečstvo Agáty, ktorá ako sa ukazuje bola svojmu budúcemu manželovi neverná a otcom dieťa – malého Přemka je jej bývalý milenec. Ale na samotnom konci sa ako rovnaký pokrytec ukazuje sám Milan, ktorý sa dozvedá, že jeho nevera má tiež následok v podobe batolaťa. Toto záverečné demaskovanie však tiež prebehne na takej krátkej ploche, že je skôr pointou vtipu než hodinovej inscenácie.

Súbor Klud a jeho dvorný dramatik a režisér Jozef Jenčo zjavne pozná svoju cieľovú divácku skupinu. Vedia, že dopyt je predovšetkým po komediálnom žánri a dobre narábajú so stereotypmi východniarov z dediny. Zároveň súbor ťaží z prirodzených a zaujímavých hereckých typov. Škoda len, že dobre načrtnutá téma v texte *Pisočok* zostala utopená v dialógoch síce plných slovného a autenticky „kuchynského“ humoru, ale nedovoľujúcich naplno rozvinúť jej potenciál.

Zuzana Galková, porotkyňa

foto: Michal Lašut

LAKOMEC

DIVADLO „A“ A DIVADLO SHANTI, O.Z, PRIEVIDZA

S predstaviteľkou Harpagona: Evou Liškovou

foto: Jakub Jančo

**Ach lakomec, lakomec,
prečo si len lakomec?**

**LAKOMSTVO PATRÍ PODĽA
KREŠŤANSKEJ NÁUKY MEDZI
SEDEM SMRTEĽNÝCH HRIECHOV.
HNEĎ NA ĎALŠOM MIESTE V PORADÍ
BY MALO BYŤ NEVRÁTENIE
ZÁLOHOVANÝCH FLIAŠ.**

**HRIECHOM BY BOLO TIEŽ
NEVYSPOVEDAŤ PREDSTAVITEĽKU
HLAVNEJ POSTAVY INSCENÁCIE
A LAKOMSTVOM SA O ODPOVEDE
NEPODELIŤ.**

**Ako vznikol nápad obohatiť niektoré postavy hry o tak známe
charaktery? Videli sme smiešnu nervnosť Funesa, v pamäti utkvela
aj excentrickosť Amádea vedľajšej postavy.**

Pridať známy prízvuk a gestá k postave bol nápad režiséra Kveťa Palika. Chceli sme trochu pomýliť diváka. Nemalo by to vyznieť ako to zjavné v charaktere postáv. Stále nás baví skúšať, čo sa ešte dá. Aj režisér mi po dnešnom predstavení povedal, že znovu videl niečo nové. Na druhej strane, ak by sme hrali stále rovnako, už by sme sa nemali kam posunúť. Nikdy v živote som nechcela byť dokonalá, nemala by som sa čo naučiť.

**Stvárnúješ radšej napísané, charakterovo jasné postavy klasických
textov, alebo radšej hľadáš a nanovo buduješ?**

Milujem starú klasiku. Bola som prekvapená, keď mi Kveťa ponúkol túto rolu. Cítila som zodpovednosť a keďže ide o hlavnú postavu, požiadala som o alternáciu, ak by sa stalo, že budem chýbať. V podstate rolu šiel na mňa, čo ma milo prekvapilo. Považujú ma síce za komediálny typ, no rada skúšam všeličo. Napriek tomu moja duša píská za veršovanou historickou drámou. K jubileu mi naposledy ponúkli zahrať si monodrámu, kratší text od Marenčina. Som rada, že to konečne nie je komédia.

Kde sa v súbore vzal nápad inscenovať Lakomca?

Režisér prišiel s viacerými návrhmi. Demokraticky sme sa rozhodli pre Molièra. Vybrali sme si hru, na ktorej by sme sa aj sami zabavili, oddýchli si od psychologických, hlbavých hier.

Aké sú vzťahy v súbore?

Myslím, že vzťahy v súbore fungujú. Aj napriek generačným rozdielom nachádzame spoločnú reč. Fungujú aj klasické divadelné rituály, napríklad spojenie rúk pred začiatkom. Práve pred predstavením sme náš rituál nestihli, nedokončili. Už sme aj podebatovali, čo, kde, kto, ako, dobre, horšie. To však patrí k divadlu. Režisér Kveťa je prístupný nápadom aj kolektívnej tvorivosti. Zdá sa mi, že niekedy by mohol byť aj prudší. Je príliš veľký kludas.

**Je postava, hra, alebo inscenácia, ktorú by si si rada ešte niekedy
zopakovala či zrecyklovala?**

Milovala som každú postavu. Ak by sme si mohli zopakovať jednu inscenáciu, bol by to Príbeh z Maconda v réžii Jozefa Krasulu. Inscenáciu sme mohli hrať aj dlhšie, no prevádzkové záležitosti nám to nedovolili. Našťastie prišla ďalšia a ďalšia skvelá inscenácia... Nemám rada skúšky a čítačky, chcem byť vždy hneď v pohybe.

pani Švoňavá

LAKOMEC

DIVADLO „A“ A DIVADLO SHANTI, O.Z, PRIEVIDZA

Večer Lakomca

Môj známy často hovorí, že jeho podnikateľský úspech súvisí s tým, že si pestuje súbor špecifických osobných vlastností, medzi ktoré počíta aj dostatočnú lakomosť. On ju však nazýva aj obozretnosť v narábaní s finančnými prostriedkami. Takéto relativizovanie pomenovania podstaty osobnostnej vlastnosti je možno aj kľúčom k výkladu Harpagonovej „šetrnosti“. Ale viac o tom trochu neskôr.

Prievidzský súbor svojim Lakomcom naštartoval v sobotu večer svojú spanilú jazdu zapriahnutú osvedčenými divadelnými koňmi v podobe mimoriadnej kvality hereckého súboru, nekonvenčnej režijnej koncepcie, hravej podoby scénickej hudby, funkčnej scény a nadpriemernej kostýmovej výpravy. Rokmi systematicky nadobúdané skúsenosti všetkých zložiek sa mohli zúročiť v suverénnej kontrole temporytmu inscenácie a pretaviť skoro až v rutinné „zrežirovanie“ všetkých zvyčajne problematických javiskových súhier. Večer Lakomca frčal rezko, neotrela, energicky a hlavne neohrozene.

Výrazným, až zásadným vkladom do inscenačnej skladačky sa stalo koncepčné uchopenie postavy Harpagona á la Funes v podaní Evy Liškovej. Jej fyzické dispozície v kontraste s urastenými spoluhráčmi násobili komično javiskových situácií, avšak za suverénnej kontroly hlavnej predstaviteľky. Tu podozrievam režiséra z marketingovej špekulácie v zmysle predpokladu ľahšieho dosiahnutia úspechu u divákov. Imitácia notoricky známych hlasových prejavov francúzskeho komika pôsobila ako udička pre po zábave bažiacie publikum. Ponúka sa úvaha o skôr spomínanej relativnosti lakomstva a jeho dramaturgickej polohy v kontexte moderného výkladu. V prípade Palikovej réžie Harpagon vyvolával skôr sympatie, v žiadnom prípade nebudil dojem odpudivého despotu. Všetky ostatné postavy ich predstavitelia stvárnňovali umelecky poctivo a v niektorých prípadoch aj originálne. Inscenácia dosahuje parametre nejedného profesionálneho slovenského divadla a niektorí herci súboru by mohli so ctou konkurovať profesionálom.

Jaroslav Valek, porotca

foto: Michal Lašut

MAX BARRY: COMPANY

DANIEL KOHÁNI

foto: Jakub Jančo

Ked' dominuje próza

**POČAS SLEDOVANIA PREDNESU
SOM SA NAKRÁTKO OCITOL
V BUDÚCNOSTI. JE PONDELOK
RÁNO, HEKTICKÝ KANCELÁRSKY
SVET NABERÁ NA OBRÁTKACH,
DO KANCELÁRIE VSTUPUJÚ PRVÉ
OSOBY A DRÁMA ZAČÍNA.
NAŠŤASTIE SOM SA SPAMÄTAL
A EŠTE STÁLE SEDEL V PRÍTMÍ
PRIESTORU BARMUSEUM,
KDE SA DIAL PREDNES.**

Daniel, čo stálo za rozhodnutím spracovať a predniesť tento konkrétny text?

Fascinuje ma, že text nemá ukončený záver. Divák si musí domyslieť. Tiež je dôležité, že príbeh je postavený na dvoch dejových líniách. Jednak ukazuje navonok ideálne fungujúci svet. Na druhej strane prezentuje aj temnú stránku. Ako je to v skutočnosti. Nie je všetko tak, ako to vyzera navonok.

Venuješ sa umeleckému prednesu prózy. Má v tvojom repertoári miesto aj poézia?

Venujem sa aj poézii, no dominuje próza. V próze je možné viac variovať s hlasom a prejavom a nie je rámcovaná veršom.

Ako prebieha tvoja príprava na recitáciu a prednes? Aké sú kroky, ktorými pristupuješ s textu?

Snažím sa nájsť, čo z textu môžem a dokážem premietnuť do svojho reálneho života. Text čítam v neutrálnej polohe, bez snahy o karikatúru a vytvárania postáv. Následne si každú postavu rozpracujem osobitne. Spájam ich, aby všetko dávalo zmysel a aby divák nemal pocit, že ide iba o naspamäť naučený text.

Aké všetky okolnosti vplývajú na recitátora Daniela Kohániho?

Veľký vplyv na mňa ma aj to, či vidím na diváka. V BarMuseum som mal trochu nevýhodu, svetlo bolo nastavené tak, že som nemohol čerpať z toho, čo mi ponúknu, ako sa tvária, aký temporytmus práve majú. Potom určite zaváži tréma a miera, do akej sa s ňou vysporiadam, ale aj momentálna duševná pohoda-nepohoda.

Ako by vyznel prednes napríklad pri mori?

Bolo by to uvoľnenejšie, podané ležernejším štýlom. Významný je aj priestor. Prednes by som patrične prispôbil.

Čo do budúcnosti?

Chcem sa venovať tvorbe dlhšieho rozsahu. Prednes na hrane monodrámy. Tieto svety sa prelínajú. Pridáva sa herectvo, ktorú študujem na konzervatóriu.

Aj masmediálnu komunikáciu v Prešove...

Toto bol pokus, no nedokázal som sa venovať obom svetom. Dal som prednosť umeniu, v ktorom som viac doma.

TAŤJANA LEHENOVÁ: VYBRANÁ SPOLOČNOSŤ EVA OĽHOVÁ, MARTIN

Vybraná spoločnosť s mierou

**PO PREDSTAVENÍ PROTI PRÚDU
EVA ZAĽAHLA A ZVYŠOK
SCÉNICKEJ ŽATVY PRELEŽALA
V POSTELI S ANTIBIOTIKAMI.
NEBYŤ RANNEJ POZVÁNKY
INGLUENCERA MOJMÍRA
PROCHÁDZKU NA INSTAGRAME,
ŽE RECITÁCIA SA V NEDEĽU
PRESÚVA NA 13.00, PRIŠLA BY
RECITOVAŤ AŽ NA TRETIU.
A ŽATVA BY PRIŠLA O VYBRANÚ
SPOLOČNOSŤ.**

foto: Jakub Jančo

Evka, čo len z teba bude? Narodila si sa do vybranej spoločnosti umelcov.

To ti neviem povedať, ešte som na gymnáziu, takže sa to vo mne mieša. Určite to bude umenie – divadlo, film, ale najviac sa to podobá herectvu. A je tu aj spev. Baví ma stále viac a viac a chcem sa v ňom rozvíjať.

A recitácia? Ako herečka?

Asi áno. Vždy musím pred prednesom nájsť správnu mieru, čo a ako budem recitovať. Neviem totiž, či viem prednášať, mám pocit, že je to mierny divadelný monológ.

S kým recitačne spolupracuješ, kto ňu rozvíja?

Vôbec s nikým. Sama. Je to freestyle. Môžem mať mentora mamu, nechcem to a mama sa mi tiež už neponúka a ja som rada, že mi do recitácie nezasahuje, lebo by ma zastavovala po každom verši.

Predstavila si sa na Žatve aj v hre Proti prúdu. V čom si podľa teba podala lepší výkon?

To sú dve úplne odlišné veci, ale komfortnejšie som sa cítila v predstavení, pretože tu som sama za seba, keď to pokašlem, pokašlem to sebe. No pri predstavení sme ako skupina, keď sa niečo pokazí, spoločne to zachránime. V ňom nie som sama.

Ako si sa dostala k autorke tvojho prednesu?

Odporúčila mi to mama, keď zomrela Monika Potokárová. Začala som zbierku čítať, bola od Moniky, je tam aj venovanie. Bolo mi z toho veľmi smutno, tá báseň je odkazom na ňu.

V čom sa stotožňuješ s tým textom?

Keď som sa to učila, rok a pol dozadu, asi vo všetkom. Teraz som už niekde inde, preto sa mi čoraz ťažšie recituje.

Na budúci týždeň ideš na celoslovenský Hviezdoslavov Kubín.

Čo je teda tá recitačná novinka?

Bude to od Andreja Voznesenského, poľského autora, Monológ Marilyn Monroe. Je to omnoho dlhšia báseň a teším sa ako to celé vypáli.

Máš radšej pozitívne či negatívne poetické svety?

Jasné, že sa negatívne recituje lepšie, je v ňom napätie aj v básni aj naživo. V pozitívnom je ťažké sa vždy uvoľniť.

Posledná otázka je k našej téme vo festníku. Čo ty a Permakultúra?

Jaj, rozumiem. Myslím si, že sa v spoločnosti zabúda, že sa tieto veci majú riešiť, že ekológia je na tom zle. Som celkom rada, keď je niekto aktívny, (aj ja sa snažím), keď sa niekto o to stará. Ale všetko s mierou.

MATKA

DS DIVOSUD, RIMAVSKÁ SOBOTA

S režisérom Lubom Šárikom

foto: Jakub Jančo

Matka úsporná

OCHOTNÍCKI DIVADELNÍCI UŽ ODDÁVNA POTVRZUJÚ VÝROK LOPEHO DE VEGU, ŽE NA DIVADLO STAČIA TRI DOSKY, DVAJA HERCI A JEDNA VÁŠEŇ. KÝM PROFESIONÁLI SI EŠTE LEN OPATRNE ZAČÍNAJÚ UVEDOMOVAŤ, AKO ZAŤAŽUJÚ PLANÉTU NEUSTÁLOU PRODUKCIOU, NOVÝMI A NOVÝMI OPULENTNÝMI VÝPRAVAMI, NEPROFESIONÁLI SÚ PRIEKOPNÍKMI VO VYNALIEZAVOM MINIMALIZME. HESLOM „MUSÍ SA TO ZMESTIŤ DO JEDNÉHO AUTA“ SA RIADIA AJ DIVADELNÍCI Z RIMAVSKEJ SOBOTY, KTORÝM OKREM PREDSTAVENIA ĎAKUJEME AJ ZA SNAHU O REDUKCIU EMISÍ VÝFUKOVÝCH PLYNOV.

NA BARČOVU-IVANOVU MATKU SME SA PÝTALI REŽISÉRA ĽUBA ŠÁRIK, KTORÝ POROZPRÁVAL NAPRIKLAD O...

... **tom, prečo práve táto a nie žiadna iná Matka**

Nápad vlastne vzišiel z núdze, mali sme herca, ktorý už nie je medzi živými a chceli sme hrať hru, ktorá je svojím spôsobom blízka jeho osudu. Hral detektíva, ktorý vyšetruje smrť Matky. Až potom do tej inscenácie pribudlo ďalších päť hercov.

... **o Matke bez Katky**

Nemali sme Katu pôvodne a nemáme ju ani teraz, takže nás nezaskočilo, že naozaj nemohla prísť.

... **o tom, že Matku áno a Tatka nie**

V prvom rade sme sa dohodli, že nikto z účinkujúcich nepôjde pod svoju hranicu alebo naopak, nebude hrať niečo, na čo nedosiahne. Neviem si predstaviť, že by títo ľudia hrali napríklad Tatka Ubu.

... **o koncepcii**

Koncepcia vždy vychádza nie z toho, čo si ja viem predstaviť, ale z toho, čo oni vedia zahrať. Matku už dávno chceli hrať, najmä hlavná predstaviteľka, ktorá už tiež má sedemdesiatku. Nebol som naklonený takejto dráme, lebo v ochotníckom divadle veľakrát vyjde dramatický moment komický a naivne, ale keď sa oni rozhodli, že to chcú urobiť, tak ja som sa len pridal.

... **o úspore času a obmedzeniach súboru**

Pribeh, ktorý je teraz päťdesiatminútový, by sa hral dlhšie, keby sa tam objavili nejaké psychologické momenty. Ale nemyslím si, by sa také herectvo v súbore, ktorý my máme, dalo uplatniť. Na to musí súbor dozrieť. A musí sa to aj režijnne vedieť spraviť, ja som len režisér-amatér.

... **o poctivej scénografickej recyklácii**

Máme stôl, ktorý sa dá rozložiť na rôzne spôsoby a hrávame s ním už tridsať rokov, keď je nejaká príležitosť. Začal u Ťapákovcov, potom išiel do Neprebudeného a teraz ho máme v Matke.

... **o tom, že praktické a ekologické ide ruka v ruke**

Scénografický koncept je celkovo taký, že čím menej môžeme mať, aby sme to spratali do jedného auta. Aj kvôli účinkovaniu, aj preto, že Mestské kultúrne stredisko má len jedno malé auto, ktoré nám vie poskytnúť.

... **o vonkajšom minimalizme a vnútornom maximalizme**

Chceli sme chudobnú scénografiu aj málo rekvizít, aby sa hrou herca ukázalo, čo tam je, čo nie je prítomné.

... **o hudobných parazitoch v predstavení**

Neviem, či to bol mobil, my sme mali všetko stiahnuté, od pultu to nešlo. Myslel som si, že je to požiar na hlášku alebo nejaký signál, že niečo nie je v poriadku. Nebolo to od nás, my máme iba Mahlera, 3-4 hudobné momenty ako signál, že sa niečo na scéne zmení.

... **o budúcnosti a o (ne)rovnosti pohlaví**

Teraz robím iba so ženami hru Ákosa Kertézsza Vdovy. Tu pili chlapi, tam pijú ženy. Naši chlapi nemôžu teraz hrať, jeden je vychovávateľ, druhý podnikateľ, nechali sa vypoklonkovať, aby som s nimi nepočítal.

MATKA

DS DIVOSUD, RIMAVSKÁ SOBOTA

Divadelný horizont, má byť tam, kde patrí

Július Barč-Ivan, reprezentant slovenskej modernej expresívnej drámy s východiskami humanisticko-kresťanských princípov napísal Matku ako oslavu schopnosti a sily materinského obetovania sa. Krása a obeť akoby jedno boli o to viac, keď je vnútorne (z pohľadu hlavnej postavy) zdôvodnená božími signálmi. Autor projektuje svoj jazyk a filozofiu do postavy matky tak, aby cesta k tragickému koncu bola čo najkratšia a aby sa zbytočne neklukatila.

Špecifické inscenačné priestorové potreby Šárikovej inscenácie v priestoroch improvizovaného javiska v martinskom BarMuseu narazili na zadnú stenu. Obrazne, ale aj v skutočnosti. DS Divosud z Rimavskej Soboty rozmiestnil svoju scénu tak ako najlepšie mohol, ale potreboval viac i menej, dokonca presnejšie a hlbšie. Viac metrov, menej luxov, alebo primerane presných luxov a možno hlbšiu analýzu do zosúčastňujúcich detailov, resp. precíznejší významotvorný poriadok. Moje heslovité poznámky na úplnom začiatku predstavenia boli: nábytok, obrázok, škaredý paraván. A to v zadnom pláne bude chór? Áno bol to chór, ale predpokladaný prínos antizujúcich prvkov, založených na priestorových dimenziách, vyšiel čiastočne navivoč práve kvôli vzdialenosti zadnej steny. Taktiež nezaujímavé základné svietenie hracieho priestoru nepodporilo potrebnú atmosféru zodpovedajúcej „osudovej predurčenosti“.

K celkovému výsledku inscenácie prispieva často aj presvedčivosť zvolených výrazových prostriedkov, ku ktorým patrí aj voľba kostýmov a maskovania (aj výrazný účes). Hlavná predstaviteľka – Naďa Garayová, ako by na to pozabudla. Predstavitelia mužských postáv, Jana a Paľa – Roman Čarnoký a Miroslav Kopec, svojim hereckým prejavom, naopak, dopriali divákovi plnohodnotný herecký prejav podmienený nielen majestátnym vzhľadom jedného z nich. Helena Chrenková ako suseda dôstojne a uveriteľne vytvárala potrebné dejotvorné podnety.

Réžijná koncepcia bezvýhradne ctíla ducha autorovho zámeru a zároveň sústredenou prácou s hereckou akciou režisér dokázal svoju erudíciu aj dlhoročné skúsenosti. Realizácia každej divadelnej poetiky si vyžaduje svoje inscenačné podmienky, ku ktorým patria aj nároky na primerané priestorové dimenzie. Tu bolo treba zachovať duch dramatickej a priestorovej nutnosti, potenciál vzdialenosti medzi dvoma simultánnymi hracími priestormi, kuchyne a zadných stoličiek (chór). Aj keď Matka sa skutočne môže odohrať v malinkej stiesnenej kuchynke, predsa len sa zdá, že zadná stena - divadelný horizont, má byť tam, kde patrí. Porušenie tohto predpokladu ublížilo. V štandardnom javiskovom priestore by sme sa o tom vôbec nebavili.

Jaroslav Valek, porotca

foto: Jakub Jančo

ALEBO AKO SA ŽNE DIVADLO NA JESEŇ

Hovoríme o tom už dva roky. Korona, korona, korona.. Jej vplyv na všetky oblasti nášho života sú v niektorých prípadoch devastačné. A možno sú len skúškou, či to čo má byť, naozaj vydrží, má tendenciu pokračovať v lepšom, novom šate. Scénická žatva je festival, ktorý pre neprofesionálne divadlo znamená vyvrcholenie divadelnej sezóny alebo malé Vianoce v augustovom termíne. Vtedy sa žne. Tohto roku sa úroda zbierala v októbri, pretože sa ozvalo známe: „korona, korona, korona.“ Podstatné je, že úrody bolo, pretože vírus divadelný je silnejší než ten covidový alebo akýkoľvek iný. Preto je podtitul REŠTART pre festival Scénická žatva príznačný. Hovoríme o neprofesionálnom divadle, o ochote, chuti a energii venovať sa divadlu po pracovnej (platenej) činnosti bez finančného ohodnotenia, o víkendových skúškach, namiesto oddychu a tráveniu času s rodinou a blízkymi, o hľadaní priestoru, financií na rekvizity, dopravu a tlačoviny, častokrát vyťahované z vlastnej peňaženky. Obrovská vďaka patrí samosprávam, ktoré si uvedomujú, že divadlo (ako veľká a podstatná časť kultúry) je súčasťou života človeka či už v meste alebo na dedine. Jeho miesto je teda nesporné aj keď sa o jeho hodnote vedú spory. Je tu a vždy tu bude.

Dramaturgia Scénickej žatvy nemala ľahkú úlohu. Mnoho krajských súťaží neprebehlo, z ktorých by sa víťazi prezentovali na festivale. Z tohto dôvodu bola dramaturgia vystavaná ako výber inscenácií, ktoré „prežili“ covidové obdobie a chuť ochotníkov pricestovať do Martina a prezentovať sa na poli divadelnom. Toto uvedenie má svoju veľkú hodnotu, pretože mnoho ochotníckych divadelných súborov sa počas pandémie rozpadlo. Aj návštevníkov/divákov bolo pomenej. Ale predsa sa našli odvážlivci, ktorí prišli vzhliadnuť inscenácie a tak podporiť svojou prítomnosťou divadelných ochotníkov.

V dramaturgii festivalu dominovali svojou účasťou detské a mládežnícke súbory. Tri z nich sa bohužiaľ nemohli pre chorobu odprezentovať (DS Gong, DS Naboso ZUŠ J. Rosinského, DS ČI – PR – CHA ZUŠ J.L.Bellu). Áno, jeseň má svoje úskalia, ale aj radosti. Nevadí, dôležité je, že mali chuť prísť a nedali sa odradiť pandemickou dobou a niečo vytvorili. Presne tak ako aj dospelé divadelné súbory a recitátori, ktorí sa festivalu zúčastnili. V divadelných inscenáciách sme sa stretli s doposiaľ neobjavenou divadelnou predlohou (Betsuyak Minoru – Kengura – Divadlo G Trebišov), s akcentovaním na tému matky/ženy a jej postavenia v spoločnosti (DS Elenky z Mudroňky, DS Šapo, DS Divosud), ale aj stále vyhranenu témou inakosti (DDS Jednosmerka, DDS DRIM,). Dramaturgiu festivalu dopĺňa aj kočovné (typ jarmočného divadla) Potulné divadlo J+T, ekotéma (DDS Kamarát), téma neľudskosti a manipulácie (Divadlo G), téma kontrastu mestského a dedinského prostredia – tradičného a liberálneho zmýšľania (Divadlo KLUD) a všeplatná téma výsmechu lakomcov, pokrytcom, svätuškárom a záletníkom (Divadlo „A“ a Divadlo Shanti). V prednesoch dostali priestor aj slovenské autorky (Vanda Rozenbergová a Tatjana Lehenová) i austrálsky autor Max Barry.

Režijno – dramaturgické koncepcie buď vychádzali z klasických overených postupov, alebo (a najmä) z experimentovania v procese tvorby (inscenácia Nevypočutí, Kengura). Mnoho inscenácií prinieslo aj aktuálne spoločensko-politické dianie na Slovensku (Potulné divadlo J+T, Divadlo KLUD, Divadlo G, DDS Kamarát). Problematickým sa stala

dramaturgia jednotlivých inscenácií. Či už tomu bolo v zahľtenosti spracovania tém a ich problematickom javiskom spracovaní, alebo nesúrodosť znakovosti, ktorá vybočovala z línie pointovania. Netreba sa báť škrtat' jednotlivé textové pasáže, vyberať si naozaj divadelne spracovateľné situácie, overovať si ich výber nezainteresovaným divákom a následne byť k svojmu dielu sebareflexívnym. Po hereckej stránke sme sa stretli s erudovanosťou v používaní hereckých výrazových prostriedkov, ktoré na odporúčanie odbornej poroty potrebujú ďalšie vzdelávacie aktivity v hereckom umení, pre vlastný nielen herecký rozvoj. Účast' na hereckých workshopoch, ktoré jednotlivé osvetové strediská ponúkajú, či prizvanie si hereckého lektora, sú práve tou správnou divadelnou injekciou, ktorá pomôže zveladiť herecký talent a nasmerovať ho k ďalšej hereckej inšpirácii v kreovaní javiskovej postavy. V detstvom divadle sa v jednom prípade stretávame s vágnym prístupom v používaní prostriedkov tvorivej dramatiky aj napriek inscenovaniu súčasnej témy (DDS Kamarát).

Výtvarná zložka jednotlivých inscenácií je buď minimalistická alebo zahľtená scénografickými znakmi. Úspornosť v používaní scénografie a jej akčnom a pretváranie je tým pravým orechovým v javiskovej interpretácii predlohy. S tým súvisí aj svietenie, ktoré vytvára atmosféru pre jednotlivé scény inscenácie. Vieme, že svetlá sú pre niektoré súbory nedostatkovým tovarom, a že v mestských/dedinských kultúrnych domoch, respektíve ne-divadelných priestoroch nie je možnosť „hry so svetlom“, avšak aj na túto problematiku existuje divadelný liek. Nemusíme používať primnoho svetla, ale používať ho menej pre zvolenú koncepciu. Avšak, aj pri svietení musím myslieť na diváka, ktorému ponurost' svetla aj napriek snahe vytvoriť atmosféru berie možnosť plnohodnotne sa venovať sledovaniu inscenácie.

Hudobná zložka sa v inscenáciách stala v niektorých prípadoch dominantou (J. G. Tajovský – Matka – DS Šapo). V inej inscenácii sa okrem toho, že bola autorskou (nielen v tvorbe, ale aj interpretácii) stala súčasťou a dotvárala tak prelínanie jednotlivých dramatických situácií (Potulné divadlo J+T – Legenda Jánošíkova?).

V prednesoch sa stretávame s aktuálnosťou tém (manipulácia, sebaidentifikácia, pohľad do vnútra korporácií). Prejav jednotlivých recitátorov bol veľmi prirodzený, používanie gestických a mimických prostriedkov bol minimalistický a vytvorený zmysluplne.

Budúci rok čaká Scénickú žatvu jubileum. Storočnica, ktorá podľa očakávaní priniesie pohľad nielen do minulosti a sprítomní dnešok, ale aj vízie budúcnosti. Už teraz sa všetci tešíme na zber divadelnej úrody (dúfajme v auguste). Nie je ľahké byť pozitívnym (duševne) v dobe, ktorá sprísňuje opatrenia, avšak budme trpezliví a majme zdravý nadhľad a nádej, že ochotnícka scéna (ktorá si už všeličo zažila) prežije, aj keď sem-tam padne.

Katarína Mišíková Hitzingerová
predsedníčka poroty 99. ročníka festivalu Scénická žatva

KONCERT HUDBNÉHO TELESA BEDŇA VO FOYER ŠTÚDIA SKD

BEDŇA. JEHO CIVILNÉ MENO SI BUĎ VYGOOGLITE ALEBO HO NÁJDETE NA KONCI TOHTO TEXTU. PESNIČKÁR-KOMIK S JEDNODUCHOU HUDBOU, NO NEJEDNODUCHÝMI TEXTAMI ODPÁLIL SVOJ KONCERT S MIERNYM OMEŠKANÍM.

REÁLNY DÔVOD NESTOJÍ ZA ZMIENKU, OBAĽME HO DO OŠŪCHANEJ FLOSKULY – NA DOBRÉ SA ČAKÁ. DOBRE INFORMOVANÉ, NEMENOVANÉ SPOĽAHLIVÉ ZDROJE Z PROSTREDIA KULOÁROV HOVORIA, ŽE TENTO ŠTUDENT FILMOVEJ RÉŽIE NIELEN POTEŠIL SVOJICH STARÝCH SKALNÝCH, ALE SPOMEDZI DIVÁKOV POZBIERAL AJ NOVÝCH. AVŠAK, (IDEME DRHNÚŤ ĎALŠIU FLOSKULU) NIČ NIE JE ZADARMO. NEJEDEN NADŠENÝ OHROZENÝ ČLEN PUBLIKA NECHÁPAL, PREČO SA

BEDŇA POPRI LADENÍ GITARY ZA SVOJ HUMOR NA HRANE TOĽKO OSPRAVEDLŇOVAL. V INTÍMNOM ROZHOVORE PO DOHRANÍ SA ZVERIL NAŠIM ZVEDAVÝM UŠIAM: POČAS KONCERTU ZAŽIVAL NEISTOTU. ATMOSFÉRE VRAJ RESPIRÁTORY NEPOMOHLI A VRAJ NIEKTORÍ Z NÁS, HLAVNE V PREDNÝCH RADOCH, NEPÓSOBILI NADŠENE. OPĎ SA UKÁZALO STARÉ ZNÁME (KEĎ FLOSKULY, TAK NECH SÚ TRI), ŽE AK SOM VERNÝM FANÚŠIKOM, NAJLEPŠIU SLUŽBU SVOJEJ HVIEZDE V PRVOM RADE UROBÍM.

VOLÁ SA TOMÁŠ ŠRÁMEK.

Mojmír Procházka

fotky: Jakub Jančo

KENGURA (DIVADLO G)

Katarína Mišíková Hitzingerová:

- Pred rozborom sme mali veľkú zoologickú poradu.
- Pre nás to bolo ako objavenie nového ostrova.
- Herci sú super! To, že ste chodili presne... Wow!
- Pasivita Kengury ako hlavnej postavy nie je akčná. Nie je to ale jej problém, ale váš.
- Hlas kapitána bol tak upokojujúci, že som skoro zaspala.

Edita Treščáková (režisérka):

- Túto hru som objavila, keď som bola v Japonsku. Tam ju hrali po anglicky ako precvičovanie cudzieho jazyka.

Jaroslav Valek:

- Zvolili ste racionálne výrazové prostriedky. Čo ale znamenalo to blikajúce svetlo?

ET:

- Pôvodne sme chceli navodiť pocit, že to je maják. Nakoniec to maják nebol. Doma to totiž hrávame v úplne inom priestore.

Zuzana Galková:

- Potom ide o neexistujúci problém.

KMH:

- No vidíte, my vás tu nielen kritizujeme, ale aj inšpirujeme.

ZG:

- Vy ste na tejto Žatve skokani roka... a to nielen preto, že ste prišli s Kengurou.
- Sugestívna atmosféra, ktorú vytvárate, nepôsobí iba na diváka, ale ňahňá aj hercov.
- Ja som mentálny kokošpaniel. Keď vidím, že má predstavenie viac ako 100 minút, desím sa. Vy ste hrali kratšie... čo som týmto ale chcela povedať?
- Náboženský motív kríža na scéne som ignorovala a hrala ho skôr prakticky. Ved' potrebujete miesto na otočenie sa, aby ste nepopadali do mora. Avšak, tak ako ma raz vyhodili z jógy, asi by ma vyhodili aj z kostola.

ČÁRY-MÁRY (DDS KAMARÁT)

ZG:

- Niekedy nám to pripomína rozhlasovú hru. Treba tým deckám stále prízvukovať, že radšej raz urobiť ako päťkrát povedať.
- Decká majú dobrú reč... (Vedúca súboru zdvihne obočie.) No, ty máš iné nároky, lebo si slovenčinárka, ale v porovnaní s inými súbormi... Aj moja mama je slovenčinárka, takže máme rovnakú deformáciu.

Ľubomír Bukový:

- Najlepšie bolo sledovať to malé dievčatko, ktoré vždy bolo niekde, kde nemalo byť. A aj keď ňou niekto chcel manipulovať, udržala si tú vnútornú slobodu.

Eva Benčíková (režisérka):

- Vypadli nám dve dievčatá, ktoré rodičia odmietli čo i len testovať. Takže je zázrak, že to vôbec včera zahrli.

JV:

- Sú tam aj pekné veci – tá škriepnosť zázračných bytostí.
- Téma je aktuálna, klimatické protesty, veľmi super. Lebo sme si s prepáčením zas..ali planétku tak, že neviem, čo budeme robiť.

- Tvorivá dramatika vznikla, aby sa deti učili žiť svoj život nanečisto.
- Pomocou divadelných prostriedkov sa snažíme vychovať rozumné tvory.
- Chcel by niekto z pléna niečo povedať? (Ticho.) Ste takí zhovorčiví zrána.

VÝBUCH AKO PRUDKÁ EXOTERMICKÁ REAKCIA (IVETA KLOPTOVÁ)

ĽB:

- Nevie, čo by vám povedal Štefan Bučko, ale mne sa to páčilo. ... Ale on je Bučko, ja som len Bukový.
- Emócia stlačí sánku hore. Vy Iveta máte tendenciu, že keď idete do tenzie, tak sa vám zasekne sánka.

ZG:

- Mne imponovalo, že to bolo celé v kčí.
- Ja som taká, že keď ma chlap naserie, tak mu jednu prítmem a koniec.

- Keď na záver googlite dusičnany, niečo tomu chýba.
- Sme celú dobu natlakovaní, ale na záver sa ten ventil neuvoľní, ani nevybuchne.
- Máte super hlas. Sadla som si a povedala som si... mmmm...

KMH:

- Vyhlasujem päťminútovú, maximálne sedemminútovú pauzu. Potom pokračujeme Tyrou a o jedenástej príde Tajovského Matka, volala.

JA SOM TYRA (DDS DRIM)

ZG:

- Predlohu som nepoznala, ale tak ma zaujala, že som ju googliala pre synovca a je vypredaná, čo je asi samo osebe zárukou kvality.
- Každý z nás mal niekedy pocit, že niekam nepatrí. Na ten pocit som si pri vašej inscenácii aj ja ako divné decko spomenula.
- Vidíte, štyria dospelí ľudia sa teraz vrátili na školský dvor a potrebujú si to vyriešiť.

ĽB:

- Aby som len nemútil vodu, ale dal tomu nejakú pridanú hodnotu.

KMH:

- (o predstaviteľke Tyry) Super si to urobila, nerozťahovala si to ako soplík jesenný.
- To, čo ty odovzdávaš, je téma na kongres.

Samuel Hornáček (režisér súboru Jednosmerka):

- Decká sú v určitom tranze a cez divadlo vedia vyjadriť niečo, čo slovami nevedia. Prepáčte, že teraz hovorím ako Dušek.
- Z detí na školskom dvore nerobíte len bezbrehých šikanátorov.
- Dalo sa to strašne ľahko pokašať, ale vy ste sa touto cestou nevydali.
- Ja som na dramaťák nechodila, ja som chodila na astronomický.
- Školský dvor je metafora, ktorá s nami ide životom.

MATKA (DS ŠAPO PLOŠTÍN)

KMH:

- Dáme si pauzu a potom príde Matka.

Mária Grajciarová (režisérka):

- Aj s dcérou.

JV:

- Začnem tak, ako sa rozbor slovenskej klasiky obvykle začínajú. Môj otec je zo Závažnej Poruby.

ZG:

- Aj môj otec je odtiaľ.

MG:

- To je cez kopec!

KMH:

- Postavy spĺňajú dekoračnú funkciu.
- Hudby som sa niekedy až zľakla. Pomyslela som si – Halloween je tu. Je to až také timburtonovské.
- Dám teraz takú malú prednášku z dejín divadla. Pánovi Tajovskému, keď napísal túto hru, vyčítali monotónnosť. Málo deja, málo deja, málo deja.
- Potrebujem tú materskú demenciu na chvíľku vypnúť.
- Môžete skúsiť monodrámy. Ja som tiež z divadla, kde sme my odišli z mesta.

ZG:

- Vy ste boli moje porotcovské „tenkrát poprvé“ pred desiatimi rokmi.
- (Na režisérku.) Ty si podľa mňa režijne vyrástla.

MG:

- Chceš povedať, že mám skončiť?

LAKOMEC (DIVADLO „A“ A DIVADLO SHANTI, O.Z.)

ZG:

- Mne sa už nechce opakovať to všetko pozitívne, čo som povedala o Lakomcovi pred rokom.
- Ak použiť Abbu, tak presne takto.
- Zdrnúť Molièra na 50 minút je taka študentská lahôdka.

LB:

- Aj pán Shakespeare aj pán Molière mali čas robiť to anticky.
- Musíte byť unavení. Išli ste na 300%.

JV:

- Spanilá jazda, ktorú ťahali najsilnejšie kone, herci, scéna, réžia.

KMH:

- Čokoľvek-ktokoľvek bude mať, hodte to sem.
- Uvažujem, či vám Harpagon, ten odpudivý sviniar nevyšiel až príliš milo.

MATKA (DS DIVOSUD)

KMH:

- Mohli by sme tento ročník premenovať na Žatevnú Matku.
- Oni sú super herecky, nie je márne skúsiť aj psychologický rozmer postavy.
- Na jednej strane čáry – máry a na druhej katolícky rozmer zameraný na hriech.

JV:

- Písal som si poznámky, nerobím to, väčšinou si to v hlave upravím.
- Chýbala mi atmosféra scény. Rozmýšľal som, čo budem hodnotiť – stôl, koberček či škaredý paraván?
- So zmenšeným javiskom stratili nástupy chóru na napätí.
- Pozor na masky – retiazka, šperky či účes – sa k Barčovej Matke nehodili.
- Záver sa udial veľmi rýchlo, dávam k nemu otáznik a nech visí.

ZG:

- Ako matka ste boli taká krásna, že som sa na vás dívala s úľubou. Až som si to musela zakázať. No na dedinu by som vás nedala.
- Je nevďačné hrať vševediacu postavu, je to taký nezvratný osud 3.

Lubomír Šárik (režisér):

- Vraždy a smrti robím za scénou.

COMPANY (DANIEL KOHÁNI)

- Vystihli ste atmosféru korporátu, až sme vedeli rozlíšiť postavy.
- Občerstvenie na poradách je jediná vec, kvôli ktorej sa oplatí hádať.
- Odbehnutie za riaditeľom bol herecký vklad.
- Také slniečkarstvo v dobrom slova zmysle.
- Máte tupé „L“, odchádzalo viac a ešte „Č“. Možno si nájsť skvelého logopéda, aby to bolo dokonalé.

ZG:

- Bol to výborne technicky zvládnutý prednes, s malými zaškobrtnutiami, ale sme ľudia. Nevieť vlastne prečo to hovorím.

JV:

- Treba aj zbytočné veci hovoriť.
- Bolo mi ľúto, že to skončilo, chcel by som viac.

KMH:

- Dalo by sa ešte popracovať na hĺbke hlasu, ale to som prehnaný perfekcionista, aký som.

VYBRANÁ SPOLOČNOSŤ (EVA OĽHOVÁ)

- Výber textu dobrý, prvú vec máš. Check.
- Tak si ma bavila, že mám len dve poznámky. Si viac než písanie.
- Nenechala si sa stiahnuť intimitou.

ZG:

- Vypelý sugestívny prednes, ktorý nebol na efekt.

JV:

- Viete si ma predstaviť recitovať? Čo mám adekvátne povedať?
- Si malý živel, ktorý trochu potrebuje sfúknuť.
- Tie oči! Tie ja nemám rada.
- Tiež nemám rada, keď sa zasahuje do spracovaných vecí, preto sú toto len rady.
- Rozumieš pauze a dôrazu.

KMH:

- V niektorých pasážach padneš dole v energii akoby sa stlačilo OFF.

PARTYSTAN 2021

REDAKCIA MÁ PRE DNEŠOK HOTOVO, ZATVÁRAME NOTEBOOKY A BEŽIME K STROJÁRU, UŽIŤ SI EŠTE PRED POLNOCOU TROCHU ZÁBAVY.

SBS-KÁR PRI BRÁNE JE TROCHU SKLÚČENÝ, KRČÍ PLECAMI, NIE JE VÁS KAM USADIŤ, VŠETKO JE PLNÉ! PRED KINOM POSEDÁVAJÚ HLÚČIKY MLÁDEŽNÍCKYCH SÚBOROV, PREDVÁDZAJÚ SA KÚSKY NOVÉHO CIRKUSU.

„TO JE BULVÁR, TÝCH PUSTITE!“ NIEKTO NÁS ŤAHÁ DNU. STOLY I LAVICE SÚ PREPLNENÉ, NA PARKETE SKÁČE NESMELÝ PÁRIK ZO SÚBORU, KTORÝ HRÁ AŽ ZAJTRA. O CHVÍĽU PÓJDU SPAŤ.

DJ TRIČKO V POVESTNEJ DŽÍNSKE SA USMEJE POPOD FÚZY, POZRIE SA PONAD OKULIARE, Z CD PÚŠŤA CONGA A GLORIA ESTEFAN STIAHNE NA PARKET I NESMELÝCH ŽATEVNÍKOV.

NOVÁ DLAŽBA DÁVA PRIESTOR PRE TANEČNÁ KREÁCIE. DIELŇA FYZICKÉHO DIVADLA SA NA PARKETE SNAŽÍ PREKONAT EXPERIMENTÁLNE DIVADLO. VEDENIE Z NOC-KY PREDVÁDZA SVOJU NAJNOVŠIU CHOREOGRAFIU.

OCEŇUJEME, ŽE MODRÝ STAN JE DVAKRÁT TAKÝ VEĽKÝ AKO PREDCHÁDZAJÚCE ROKY A DVA BARY SÚ LEN VÍTANÝM BONUSOM. PRE ÚSPEŠNÉ SÚBORY JE PIVO ZA POLOVICU, BOROVIČKA S KOFO-

LOU ZA GASTRÁČ – OBLÚBENÉ MENUČKO ŽATEVNÝCH ŠTAMGAS-TOV, JE V PONUKE AJ TENTO ROK.

HOŠŤ FESTIVALU, DIVADELNÝ SÚBOR Z LAGOSU, SA SNAŽÍ NAUČIŤ SLOVENSKÝCH DIVADELNÍKOV SVOJE AFRICKÉ TANCE.

POROTCOVIA EŠTE SEDIA PRI JEDNOM STOLE, HORLIVO DISKUTUJÚ O TRENDCHO MODERNÉHO OCHOTNÍCKEHO DIVADLA, KÝM ICH UVÁDZAČKY TIEŽ NEVYŤIAHNU NA PARKET. OKÚŇA SA LEN JARO VALEK, ALE POHĽAD TANEČNEJ PARTNERKY JE NEKOMPROMISNÝ. PRI IT'S MY LIFE UŽ NA PARKETE SKÁČE AJ PROGRAMOVÝ RIADITEĽ MATEJ MOŠKO, ŤAŽKO UVERIŤ, ŽE JE TROJNÁSOBNÝM OTCOM A SERIOZNYM FUNKCIONÁROM.

DO STANU SA SNAŽIA DOSTAŤ DOMÁCI, NABERAJÚ ODVAHU OSLOVIŤ HERCOV A HEREČKY, KTORÉ CEZ DEŇ VIDELI V DIVADLE. ZÁBAVA SA STUPŇUJE. STROJÁR SLUŽI VYLUČNE NA VYLUČOVANIE.

DESIATYKRÁT DJ TRIČKO ZAHĽÁSI: „TAK TÁTO JE POSLEDNÁ.“ TANEC SPÁJA, DOŠLO AJ NA DVIHAČKY. LÁSKA SA PREHNALA NAPRIEČ SÚBORMI. NAD TURCOM SVITÁ.

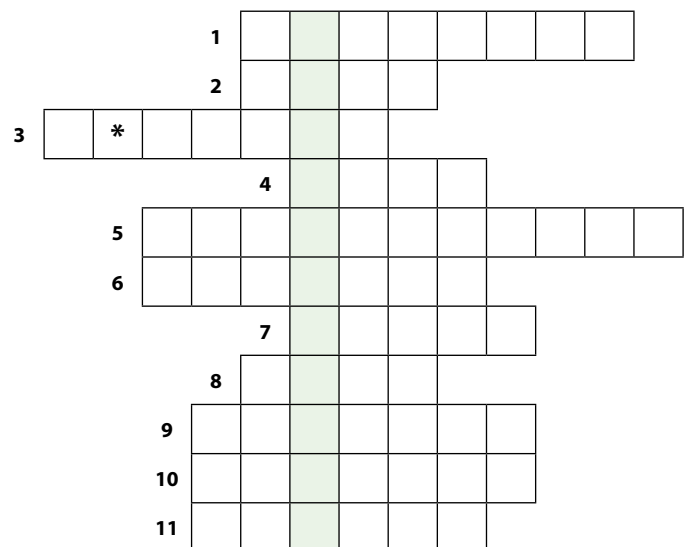
EŠTE CHVÍĽU POSTÁVAME NA PRAŽDNOM NÁMESTÍ SVETOZÁRA HURBANA VAJANSKÉHO. TENTO ROK TU MODRÝ STAN CHÝBAL.

JEDNORÁZOVO VYUŽITEĽNÁ JEDNOSMERKA

1. Divadelný súbor so sklonom k solitarite.
2. DS z Nitry, ktorý týra Tyru.
3. Ktorý DS hrá o srdce?
4. DS s najsilnejším východoslovenským dialektom.
5. Ktorý DDS sa cíti nevypočutý?
6. DS z Martina, ktorý používa kúzelnícke formulky?
7. Predstavenie od DDS Eva, ktoré nebolo.
8. DS, ktorý v Ploštine spracoval Tajovského matku.
9. Aké divadlo spracovalo slovenskú legendu?
10. Barčova matka v divadle? Ktorý DS ju privedol?
11. DS z Mudroňky, ktorý ide proti prúdu...

Správne odpovede posielajte na jakub.molnar@nocka.sk.

Výherca môže získať ročné predplatné časopisu Javisko, alebo permanentku na divadelné predstavenia Scénickej žatvy 2022, alebo si môžu vybrať jednu publikáciu z edičného fondu NOC.

Vydáva Národné osvetové centrum v Bratislave pre vnútornú potrebu v online podobe. Redakcia: Jakub Molnár, Martina Mašlárová, Miroslav Švoňava, Mathej Thomka. Grafika a zalomenie: Viktória Bitterová. Foto: Jakub Jančo, Michal Lašut. Tlač (v prípade núdze): Národné osvetové centrum. ©NOC 2021.

Organizátori

Finančne podporilo

Hlavný partner

Partneri

Mediálni partneri

Pod záštitou primátora mesta Martin Jána Danku.